

О.І. Дєнічєва

кандидат педагогічних наук, доцент (б.в.з.)

Житомирський державний
університет імені Івана Франка

МОВНА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ: АВСТРІЯ І УКРАЇНА

В Україні процес розвитку мовної освіти відбувається в межах розвитку глобалізованого суспільства. Пріоритетною ланкою у запровадженні змін у системі мовної освіти вважається намір держави приєднатися до європейського товариства з метою подолання кризового становища в різних сферах життя (економічній, освітній, соціальній, культурній).

В Україні відбуваються істотні перетворення у змісті гуманітарної освіти за успішним взірцем європейського досвіду (зокрема досвіду Австрії). Можливість впровадження австрійського досвіду модернізації системи гуманітарної (мовної) освіти дозволяє уникати негативних моментів реструктуризації системи освіти в навчальних закладах різного типу; запроваджувати двомовні напрямки навчання; застосовувати різні підходи в навчально-виховному процесі (наприклад, професійно-орієнтований, гуманно-особистісний, компетентнісний).

Відзначимо, що знаходження різних етнічних груп у межах однієї держави складає полікультурне середовище. Полікультурне середовище, де існування багатомовного населення формує неоднорідний культурний простір (полікультурне суспільство), впливає на модернізацію системи мовної освіти.

Підкреслимо, що у полікультурному суспільстві відбувається взаємодія та протистояння «автохтонів і алохтонів». Співдія двох груп може призвести до появи нової моделі життя, поведінки, культури (духовної і матеріальної). Проте конфлікт між такими групами породжує ієрархію соціальних і

культурних цінностей. У результаті, політика розвитку мовної освіти спрямовується на подолання мовних і культурних кризових явищ. Доцільно зазначити, що за статистикою, наприклад, іноземці в Австрії становлять 11,9% від кількості населення.

Розвиток полікультурного суспільства впливає на шляхи модернізації змісту мовної освіти. Існування різних національностей усередині однієї країни потребує уважного ставлення до учнів та студентів (автохтонів і алохтонів) у навчально-виховному процесі: врахування неоднорідності культури і традицій у дітей, їх психологічних особливостей, темпераменту, типу мислення, швидкості сприйняття та засвоєння знань; вміння аналізувати навчальний матеріал, осмислювати інформацію, якісно виконувати завдання та ін. Це призвело до впровадження індивідуалізації та диференціації навчання в навчальних закладах різного типу Австрії.

Звернімо увагу на те, що ринково орієнтована стратегія модернізації системи загальної освіти в Австрії та Україні спрямовує розвиток мовної освіти на реалізацію міжкультурного діалогу. У. Шлінгманн-Цимерманн вважає, що мовна освіта є не тільки новим напрямом гуманітарної освіти, а й мовним середовищем, де можливе взаєморозуміння та взаємодомовленість обох сторін. Мовна освіта (білінгвальна освіта) є засобом встановлення безперешкодних зв'язків із країнами усього світу [1, с. 15]. Така освіта забезпечує загальнокультурний рівень студентів та пропонує більше можливостей для їх майбутнього працевлаштування.

Розвиток мовної освіти у процесі гуманітарної підготовки здійснюється на основі сукупного зв'язку ідейного змісту багатьох гуманітарних дисциплін в навчально-виховному процесі, що спрямовує загальну систему освіти, як Австрії так і України на пошук нових форм і методів навчання. Самостійне запровадження вчителями інноваційних методик спрямовується на встановлення міждисциплінарних зв'язків гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах. Існування можливості вибору прийомів і способів навчання на заняттях віддзеркалює міждисциплінарний характер

гуманітарної освіти. Використовуючи інформаційний простір міждисциплінарних зв'язків гуманітарних дисциплін, викладачі упроваджують інтерактивні, індивідуальні, проектні методики навчання дисциплін. На цій основі здійснюється ретельне та якісне виявлення здібностей індивіда, які складатимуть відправну точку для формування методичної бази у процесі навчання гуманітарних (мовних) дисциплін. Міждисциплінарний характер гуманітарної освіти відображається в організації різних форм навчання.

Таким чином, мовна освіта у навчально-виховному процесі реалізується через основний принцип: толерантне ставлення до культурного і релігійного різноманіття в соціумі. Мовна освіта в процесі гуманітаризації системи освіти, як Австрії так і України, спрямовується на виявлення творчого потенціалу студента, формування світогляду суб'єктів навчання, формування професійної мовної компетентності та підвищення якості мови професійного спілкування.

Література

1. Schlingmann-Zimmermann U. E. Bilinguale – bikulturelle Erziehung in den Vereinigten Staaten // Bericht über einen Forschungsaufenthalt in den USA / U. E. Schlingmann-Zimmermann. – Berlin [W] : EXpress Ed., 1982. – 168 s.